

8. Фурашев В. М. Інформаційна безпека: індикатори. Інформація і право. 2013. № 1 (7). С. 143–150. URL: <https://www.ippi.org.ua/furashev-vm-informatsiina-bezpeka-indikatori>

*Ігор Погоржельський,
здобувач освіти третього
(освітньо-наукового) рівня «Доктор філософії» (PhD)
кафедри соціальної освіти та соціальної роботи,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова*

Науковий керівник: **Марина Соляник,**
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної освіти та соціальної роботи,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ВПЛИВ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ НА ФЕНОМЕН ЖИТТЄСТІЙКОСТІ

Постановка проблеми. У соціології становлять інтерес напрями, які розглядають людські ресурси подолання нових викликів часу. Для того, щоб призвичаїтись та адаптуватися до важких життєвих умов чи негативних ситуацій та вдало реалізовувати свої плани, людині потрібно працювати над виробленням умінь вирішувати проблеми. Сукупність таких навичок і досвіду дозволить ефективно самореалізовуватись, глибино зростати, адекватно сприймати сучасні умови життя, зберігати плідну діяльність та приймати повсякденні рішення тощо. Ключову роль у протистоянні труднощам відіграє життєстійкість особистості. Життєстійкість характеризується зрілістю індивіда, здібністю особистості витримувати гострий або хронічний стрес, зберігати внутрішню збалансованість, залишаючись активною.

Постановка проблеми. Проблема поведінки людини у складних життєвих ситуаціях завжди актуальна, але зараз – особливо через війною, інформаційну насиченість, високий життєвий ритм. Виникає нове суспільство, яке пред'являє до людини нові вимоги. Все це обумовлює необхідність вивчення феномену життєстійкості, яке запропонував американський психолог S. Maddi [3]. Слід зазначити, що життєстійкість сприймається як особистісний потенціал людини, як зв'язок між стресовими ситуаціями та адаптацією до складних обставин. Відповідно до такого підходу, життєстійкість є однією із конститутивних ознак персонального потенціалу людини до розвинених способів саморегуляції, основою особистісних рис. По суті, життєстійкість з'являється як поведінковий шаблон, як стратегія екстрених дій при катастрофічних випадках.

Так, у вдалому протистоянні індивіда стресові основну роль грає життєстійкість особистості. Життєстійкість – одна із форм індивідуальної спроможності людини до зрілих форм саморегуляції, фундамент її особистісних рис. Поняття «відвага бути»,

життєстійкість розглядається і як ідея «екзистенційної мужності» [1, с. 233]. Вивчення життєстійкості є одним з напрямків соціально-психологічних досліджень. Людина змушена жити в суспільстві, тому повинна справлятися з тими вимогами, які висуває соціум, і які сприймаються індивідом як виклик або вимоги до людини. Аналізуючи роботи американських психологів S. Kobasa та S. Maddi, які вперше використали поняття «життєстійкість», можемо констатувати, що цей феномен складається з трьох компонентів: залучення, контроль та прийняття ризику [3]. Слід зазначити, що люди з високою життєстійкістю намагаються впливати на результати життєвих подій, беруть активну участь у них і, незважаючи на їх позитивність чи негативність, намагаються дізнатися щось нове. З іншого боку, низький рівень життєстійкості вказує на те, що люди уникатимуть складних життєвих ситуацій та сприймати їх як більш загрозливі. Передбачається, що життєстійкість виступає як захисний фактор при стресі переважно за допомогою критичної оцінки та гнучкої поведінки. Люди з високою життєстійкістю підходять до життя активно та усвідомлюють, що можуть успішно впоратися з будь-якими завданнями, розглядати їх як змістовні та корисні, що призводить до менш стресового досвіду [2, с. 106]. Оскільки поняття життєстійкості за S. Maddi включає психологічний і діяльні компоненти, то вважаємо за доцільне розглянути цей феномен ширше. Тобто ми вважаємо, що на формування життєстійкості особистості впливають такі особистісні параметри як: цілі, цінності, смисли, самовираження, автономія, мотивація, самореалізації. Отже, життєстійкість виникає як стратегія про сприйняття та перетворення стресових обставин та потенційних катастроф на можливості зростання. Такий вплив вище перерахованих параметрів, що впливають на формування життєстійкості є системою позитивних властивостей індивіда, які розуміються як особистісний потенціал, що сприяє якісній адаптації до навколишнього світу у своєму прагненні до психологічного комфорту, а також виконує захисну функцію. Таким чином, життєстійкість виявляється як особливе ставлення людини до себе, до навколишнього світу, формує взаємодію внутрішнього та зовнішнього, дає сили для самореалізації; дає можливість відчувати себе цілісним і досить цінним, щоб повністю включитися в рішення життєвих завдань, не зважаючи на наявність стресогенних факторів. Як цілісна система гармонізації індивіда, життєстійкість виступає як необхідний ресурс, який сприяє підвищенню психо-фізичного здоров'я, адаптації у стресових ситуаціях, самореалізації. Ми розглядаємо життєстійкість як адаптаційний механізм, який дозволяє моделювати життєві цілі та бачити майбутні перспективи. Особистісні якості грають важливу роль у розвитку феномена життєстійкості (оптимізм, самодисципліна, гнучкість тощо). Адаптивність та впевненість у своїх силах, здатність до саморефлексії важливі для зміцнення життєстійкості.

Список використаних джерел:

1. Бондарева Т. С. Життестійкість особистості в контексті способів долаття складних життєвих ситуацій. Актуальні проблеми психології. Т. III : Консультативна психологія і психотерапія. 2018. Вип. 14. С. 233–254.

2. Khoshaba D., Maddi S. Early Antecedents of Hardiness. Consulting Psychology Journal, Spring. 1999. Vol. 51. (2). P. 106–117.

3. Maddi S. Hardiness: The courage to grow from stresses. The journal of Positive Psychology. 2006. Т. 1. P. 160–168.

Ольга Процик,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
факультету педагогіки і психології,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

Науковий керівник: Ольга Сорока,
*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА З НЕПОВНИМИ СІМ'ЯМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Постановка проблеми. Війна в Україні спричинила значні соціальні проблеми, які негативно впливають на всі верстви населення, в тому числі й на неповні сім'ї. В Україні близько трьох мільйонів дітей живуть у неповних сім'ях, ці сім'ї зіштовхуються з безліччю проблем, таких як втрата годувальника, втрата житла, евакуація, безробіття, соціальна ізоляція, психологічні травми та інші. У таких умовах соціальна робота з неповними сім'ями набуває особливої актуальності [7]. Більшість неповних сімей постійно знаходяться у кризових ситуаціях, що змушує сім'ю перебувати у стані стресу, що негативно впливає на психоемоційний та фізичний стан дітей та їх батьків, а також на їхню соціальну адаптацію [1]. Неповні сім'ї можна визначати як «динамічну групу людей, що складається із одного з батьків та однієї чи кількох неповнолітніх дітей, які разом проживають, або поєднані родинними стосунками кровної спорідненості, спільністю формування й задоволення соціально-економічних і біологічних потреб, взаємною моральною відповідальністю» [2, с.7].

Виклад основного матеріалу. Соціальна робота з неповними сім'ями в умовах воєнного стану набуває особливої актуальності та складності, адже війна не лише створює додаткові виклики для таких родин, а й посилює існуючі проблеми та породжує нові [1]. Практичними аспектами роботи соціального працівника з